

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: ~

Cím: *Sándor Pálék atyai gondoskodása*

Forrás: *Népszava*

Bp.

(Hely)

1917. I. 20.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

385.85 5.85

Hely

Idő

"1917"

Személy

Helyszám

Sándor Pálék

„atyai gondoskodása“.

A villamosvasutak rabszolga sorsa.

Hiszen tetszik ismerni Sándor Pál urat? Legalább hirtől, nevérol? Sándor Pál ur a Közuti villamosvasut nagyhatalmu vezérigazgatója. Ez az ur azelőtt is mondogatta, de különösen mostanság egyre sürűbben hangoztatja, hogy ő „atyailag“ gondoskodik a villamosvasut alkalmazottairól.

Hát nézzünk egyszer szemébe ennek az ő „atyai gondoskodás“-ának. Vegyük csak a háborus esztendőket. Ugynevezett atyai gondoskodásának első megnyilatkozása az volt a háboru előtt, hogy rövidesen a világégés kitörése után katonai fölügyelet alá helyeztette a Közuti vasutat. Az alkalmazottak tudniillik torkig jóllakván az ő atyai gondoskodásával, tömegesen elszökdöstek a vállalatól. Nem nehéz kitalálni, hogy miért. A megélhetés napról napra, sőt óráról-órara súlyosbodott, minden drágult, mindennek az ára emelkedett, csak a villamosvasutak alkalmazottainak a bére nem mutatott semmi hajlandóságot az emelkedésre. Az alkalmazottak tömeges menekülése tehát veszélyeztette a Közuti részvényeseinek a profitráját, Sándor Pál ur tehát a veszedelemben került profitráta megvédése érdekében katonai támogatást kért és kapott. A katonai parancsnokság készségesen rendelkezésére állott, noha a budapesti villamosok sem munióit, sem csapatokat nem szállítanak a frontra és így semmiféle kár nem érte volna a hadiérdekeket, ha a villamosvasutak rövid időre megállanak Sándor Pál ur azonban en-

nek eléje vágott. Így történt ez különben a Városlátogatónál is.

Menjünk tovább. Alighogy a frontokon elhangzott az első puskalövés, a drágaság egyre tűrhetlenebb formában jelentkezett, mindennek szédületes ára támadt, csak a munkabérek maradtak jó ideig merev mozdulatlanok. Sőt voltak vállalatok, ahol leszállították az alkalmazottak béréit. A Közuti ugyan ezt nem merte megtenni, de husz hónapig egyetlen garassal nem javította az alkalmazottak járandóságait. Ez pedig azért is szemérmetlen eljárás volt, mert a villamosvasutak jövedelmezőségét a háborus állapot nemhogy csökkentette volna, de az első pillanattól fogva fokozta. A háborus esztendők mérlegei megdönthetetlenül bizonyítják ezt. És Sándor Pálék mégis hideg szívvel nézték az alkalmazottak kinos-keserves vergődését és husz hónapig egyetlen fillér bérjavítást sem juttattak nekik. Ime, „atyai gondoskodás“-uk másik jele.

De menjünk csak tovább. Az alkalmazottak nyugtalanságát, morgását a katonai fegyelem sem tudta megszüntetni és így a háboru huszonegyedik hónapjában Sándor Pálék végre ráeszmélt, hogy „valamit“ mégis csak tenni kell a nyomorgó alkalmazottak érdekében is. De amit tettek, az teljesen rájuk vall. Az alkalmazottak tehát ugynevezett háborus pótlékot kaptak, még pedig a következő összegekben: a kocsivezetők havonta 12 koronát, a kalauzok (nők is) 10 koronát. Mindenki egyformán kapta ezt a pótlékot, a sokgyerekes családapa csak

ugy, mint az egyedülálló férfi vagy nő. A véglegesített alkalmazottak és az ideiglenesek. Senki sem többet, sem kevesebbet. A háboru második esztendejének a vége felé tehát, amikor toronymagasságnyra szökött mindennek az ára, Sándor Pálék havi 10 és 12 koronákkal szurták ki az éhségtől roskadozó alkalmazottak szemét. Ugyanakkor azonban 60—70 ezer koronás igazgatósági tantiémeket fizettek ki egyeseknek. Ilyen „atyai gondoskodás“ láttára minden hívő léleknek térdet kell hajtani.

De csak tovább. A rettentő nyomorúság a szigorú katonai fegyelem ellenére is, háborogni kezdett. Az alkalmazottak között egyre jobban hódított az a fölfogás, hogy csak a szervezkedés erejével változtathatnak rabszolgasorsukon. Ennek az egyre erősebben jelentkező fölfogásnak a megnyilatkozása volt az a tervbe vett gyűlés is, amelyet a rendőrség beavatkozása folytán azonban nem tarthattak meg. Az alkalmazottak tehát nemrégén memorandumot nyújtottak be az igazgatósághoz, amelyben többek között az eddigi pótlék helyett törzsfizetésük 100 százalékos megjavítását és a tulóráknak 60 vagyis 50 fillérről 1 koronára való fölemelését kérték. Jó ideig nem hallatszott semmi. Sándor Páléknek nem volt sürgős a dolog. De közbejött a gyűlés. Sándor Pálék plakátokon tudatták az alkalmazottakkal, hogy így meg úgy, de segíteni fognak rajtuk. És most jön a segítés.

Csütörtökön a Bur-vasut személyzete — a Közutihez tartozik — azt az értesítést kapta Faller Mihály fölügyelőtől, hogy jelenjenek meg a bizalmiférjak az újpesti forgalmi iro-

dában, ahol közölni fogják velük az igazgatóság választát a memorandumra.

Ez megtörténvén, Faller főügyelő Sándor Pálék „atyai gondoskodása”-ról biztosítván a személyzet képviselőit, tudatta velük, hogy az igazgatóság a következők megadására hajlandó: Május 1-től visszamenőleg a kocsivezetőknek napi 1.80, a kalauzoknak napi 1.70 és a nőknek napi 1.60 korona pótlék. Az eddigi havi pótlék természetesen elesik és minden egyéb marad a régiben.

Mondanunk sem kell, hogy a bizalmiférfiak kereken visszautasították az igazgatóság ajánlatát, noha Faller főügyelő nagyon a lelkükre beszélt és hangsúlyozta előttük, hogy Sándor Páléknak nincs kifogásuk az ellen, ha szervekednek, csak „ne élesítsék ki a helyzetet”. Amde mindez nem használt; a személyzet küldöttei ragaszkodtak a 100 százalékos bérjavításhoz és így egyelőre nem sikerült a meg egyezés. Sándor Pálék „atyai gondoskodása” tehát újból megmutatta a foga fehérét, amikor másfélkoronás napi pótlékkal karta az éhbérekért robotoló, de már lázongó alkalmazottakat lecsöndesíteni. Tudnunk kell, hogy még a 100 százalékos bérjavítás sem biztosít az alkalmazottaknak emberséges megélhetést a mai viszonyok között, mert hisz a *tulórák* díjával együtt mindössze 110–115 koronát kapnak havonta *kézhez*. A véglegesített kalauz kezdőfizetése havi 85 korona, tíz esztendő után még mindig csak évi 1250 korona.

És ilyen bérek mellett van bátorsága Sándor Pál urnak arról szavalni, hogy ő „atyai jóindulattal” kezeli az alkalmazottak ügyét.